

Avala

*Deo prirodnog, istorijskog
i kulturnog nasledja Beograda*

Avala

*Deo prirodnog, istorijskog i kulturnog
nasledja Beograda*

SADRŽAJ

1. Dobrodošli na Avalu	3
2. Ako je verovati legendi	4
3. Istorische činjenice	6
4. Avala - izletište Beograđana	8
Šetnja Avalom	12
Planinski izvori	13
Rasadnik	13
5. Značajna mesta i objekti na Avali	14
Spomenik Neznanom junaku	14
Spomen-obeležje Vasi Čarapiću	16
Spomenik sovjetskim vojnim veteranima	16
Ostaci nekadašnjih rimske rudnika	17
Toranj na Avali	18
6. Ugostiteljski i smeštajni objekti	22
Hotel Avala	22
Planinarska kuća Mitrovićev dom	24
Planinarski dom Čarapićev brest	24
Restoran Stari majdan	25
7. U podnožju Avale	26
Znamenita mesta i objekti	27
Spomenik palim borcima u Drugom svetskom ratu	27
Spomen-park Jajinci	27
Rodna kuća vojvode Stepe Stepanovića	29
Spomenik vojvodi Stepi Stepanoviću	30
Sakralni objekti	31
Crkva Sv. Marije Magdalene u Belom Potoku	31
Crkva Sv. Trojice u Ripnju	31
Crkva Sv. Trojice u Kumodražu	31
Ugostiteljski i smeštajni objekti	32
Hotel Sućević	32
Hotel 1000 ruža	32
Restoran Kumbara	32
Lovište i izletište Trešnja	33
8. Rekreativna tura	
Bregovi Beograda - Avala	33
9. Turistička mapa Avale	34
10. Mapa linija javnog prevoza	36

Turistička
organizacija
Beograda

1. DOBRODOŠLI NA AVALU

Pored rečnih tokova Save i Dunava, jedna od atrakcija Beograda je šumovito kupasto pobrđe Avale, sa vrhom na 511 m nadmorske visine, koju preporučujemo za izlet svim ljubiteljima prirode. Predeo bogat prirodnim, ali i istorijskim i kulturnim nasleđem, udaljen 15 km od Beograda, idealan je za održavanje fizičke kondicije i obnovu znanja o istorijskom trajanju Beograda. Desetak kilometara obeleženih planinarskih staza idealni su za šetnju i rekreatiju.

2. AKO JE VEROVATI LEGENDI

Legendu o Zlatnom runu ili o pohodu Argonauta u Kolhidu, napisao je Apolonije sa Rodosa, u 3. veku pre n. e. Prema ovom mitu, Argonuti, na ladi Argo, pod komandom svoga vođe Jasona, bežeći ispred kralja Egeja, otplovili su iz Grčke. Ploveći rekom

Istar (Dunav) iz Crnog mora, doplovili su do velike pustinje Laurion (Deliblatska peščara), nedaleko od planine Angurion (Avala). Istar se kod kamenog brega Kaulika (Kalemegdana), gde su nastanjeni Singi, razdvaja na dva dela, od kojih jedan teče na zapad ka

Jadranskom moru, a drugi na istok ka Crnom moru. Tu su se Argonuti iskrcali kako bi se odmorili, snabdeli hranom i prineli žrtve bogovima.

Jedno od objašnjenja ove legende je da su Argonuti koji su dobili gostoprимstvo Singa, ustvari nekadašnji antički istraživači rudnog blaga Avale.

Detalj sa vase Argonauti se odmaraju na Lemnu, oko 460. godine pre n. e. (Pariz, Luvr)

Ostaci srednjovekovnog grada Žrnov

3. ISTORIJSKE ČINJENICE

Mnogi ne veruju u legende, ali je činjenica da je Avala oduvek privlačila poglede osvajača, a arheološki nalazi ukazuju da su u njenim pećinama nekada živeli neolitski prastanovnici Beograda.

Dolaskom Rimljana, podignuto je utvrđenje sa visokim bedemima, za odbranu rudarskog naselja i Singidunuma. Po nekim izvorima, prepostavlja se da je to „Mons Aureus“ na starim mapama označen kao jedno od rimskih utvrđenja na Dunavu.

Danas, o rimskoj naseobini na ovoj planini najjasnije svedoče davno napuštena rudarska okna u Šupljoj steni ispod planine.

Na ostacima prvobitnog rimskog utvrđenja, u srednjem veku izgrađena je tvrđava Žrnov (slovensko ime za Avalu, u prevodu označava žrvanj – najverovatnije za mlevenje rude). Po narodnom predanju, Žrnov je bio zamak Jerine, u narodu upamćene kao zloglasna žena despota Đurđa Brankovića.

Srednjovekovni grad Žrnov i malo rudarsko naselje zadržalo se do turskih osvajanja. Vojska turskog sultana Murata u neuspelom pokušaju da osvoji Beogradsku

tvrđavu, 1442. godine zauzima Žrnov, koji je tada dobio naziv Gjuzeldže. Obnovljeni avalske grad postao je jako tursko uporište.

Vojska pod vođstvom Sulejmana Veličanstvenog, 1521. godine osvojila je Beograd od Mađara, što je označilo pad grada pod Otomansko carstvo. Avala, a time i Žrnov, izgubili su prvobitnu stratešku važnost. Ipak, Žrnov je ostao naseljen sve do 18. veka kada je konačno napušten.

Ime „aval“ pominje se prvi put početkom 16. veka, orientalnog je porekla i potiče od arapske reči „havala“ što znači „vidikovac“ ili „utvrđenje koje dominira gradom“.

Dugo je gospodar avalskega grada bio turski starešina Porča, u narodu upamćen po pljačkanju okolnog seoskog stanovništva. Po narodnom predanju, sa njim se obraćunao Zmaj Ognjeni Vuk, unuk despota Đurđa Brankovića, koji ga je ubio na samom ulazu u utvrđenje.

Evlija Čelebija, turski putopisac, zabeležio je da se Porčin grob nalazi na Avali i da „na njemu nema zdjana, ni kubeta, nego on mirno počiva u hladovini drveća“. O tome je pisao i istoričar Stojan Novaković: „Sa zapadne strane grada ima jedan grob, dugačak oko 5, a širok 2 hvata, za koji kažu da je Porčin grob.“

4. AVALA – IZLETIŠTE BEOGRAĐANA

Tokom 1859. godine Avala je prvi put proglašena zaštićenim prostorom, dok je krajem 19. veka sistematski pošumljena listopadnom i borovom šumom. Danas je to zakonom zaštićen predeo izuzetnih odlika.

Izgradnja železnice osamdesetih godina 19. veka bila je prelomni trenutak za izletničke posete okolini Beograda. Sudeći po napisima u štampi, reklamirali su se izleti u okolini Beograda, „u zelenu prirodu, na čist vazduh“.

Izlet na Avalu, motiv sa stare razglednice Beograda

Tako je Planinsko društvo, osnovano 1901. godine, pripremalo planinarske izlete na Avalu. Bilo je predviđeno da se vozom ide do Resnika, zatim obeleženim stazama do Pinosave i sve do vrha Avale.

Ministarstvo građevina odobrilo je popust na železnici za izletnike planinare, pa je bilo određeno da se na Avalu kreće prvim „šetnim vozom“ u 7.30 sa beogradске železničke stanice.

Godine 1896. za Avalu i okolne šume ustanovljena je Okružna šumska uprava, osnovan je šumski rasadnik, trasiran i izgrađen put od javnog puta Beograd–Kragujevac do vrha Avale, a pored toga i sve pešačke staze.

Autobus sa otvorenim krovom, polazak ispred Hotela Slavija

Današnji Avalski put (od Autokomande do Trošarine sa dve asfaltirane trake), izgrađen je 1928. godine. Tada su postavljeni i prvi saobraćajni znaci. Sa poboljšanjem prilika u drumskom saobraćaju, stvaraju se uslovi za odlazak na izlete van Beograda.

Tidesetih godina 20. veka, tokom letnjih meseci odlazio se na poludnevne i jednodnevne izlete do Avale, u organizaciji Društva za saobraćaj putnika i turista *Putnik*.

Iz tadašnjeg turističkog vodiča vidi se da je od Trga Slavija do podnožja Avale saobraćao omnibus od 5 ujutra do 5 posle podne, svakih dva sata, a cena karte bila je 12 dinara.

Skijanje je krajem dvadesetih godina 20. veka postalo popularno u Beogradu, a u zimskim mesecima su Beograđani najčešće odlazili na Avalu.

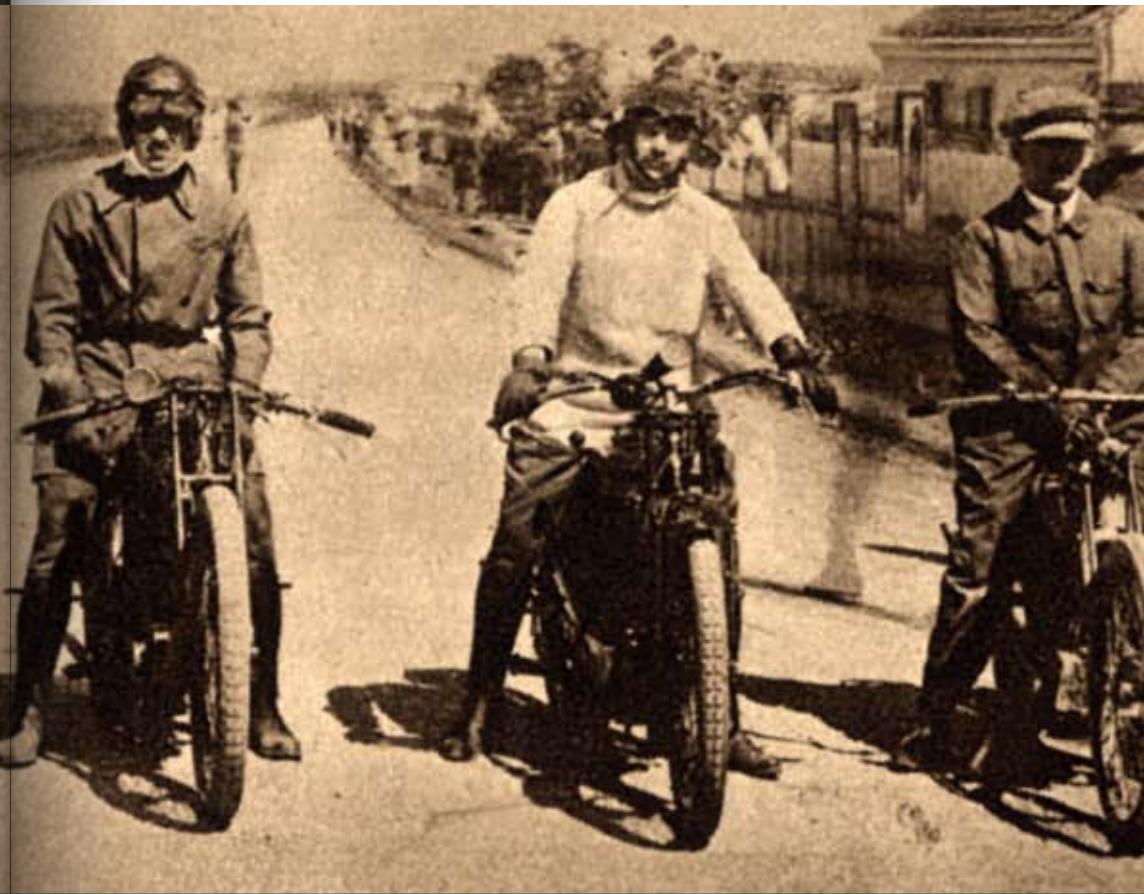
Njihovo zborno mesto bilo je Mitrovićev dom „gde se moglo dobro ručati kao i u svakom boljem restoranu u Beogradu“. Dnevni list *Politika* od 4. januara 1927. godine, donosi vest o veseloj proslavi novogodišnje noći: „Planinari su dočekali Novu godinu u Planinskoj kući na Avali. Dok se u daljinu Beograd prelivao kroz mnoštvo svetiljki, u paviljonu ukrašenom borovinom, veselilo se uz muziku sa gramofona, a igrao se čarlston i fokstrot.“

Na drumu oko Avale, 1927. godine održana je međunarodna moto trka, u kojoj su učestvovali i žene vozači.

I danas Avala ima magnetsku privlačnost i nudi raznovrsne sadržaje za izletnike. Planinski izvori čiste vode i označene planinarske staze deo su zone za rekreaciju, koji uz ugostiteljske i smeštajne objekte čine ovu prirodno celinu privlačnom za boravak tokom cele godine.

Osim automobilom, na Avalu se može doći i gradskim prevozom do samog podnožja Avale. Autobuske linije 401, 406, 407 i 408, polaze sa autobuske okretnice na početku Avalskog puta. Od podnožja, pa sve do vrha, subotom, nedeljom i praznicima, autobus vozi zainteresovane na svakih pola sata.

Pobednik trke oko Avale Luj Perlen, prvi s leva, na točku marke Harley

Šetnja Avalom

„Beograd nije samo živopisna, zanimljiva i šarmantna varoš, splet ulica, raspored trgova, radionica, šetališta i razmišljačišta – Beograd je izrastao na žilama koje srču najhranljivije sokove iz velike, pitome i lepe pokrajine. Nju ćete moći da upoznate i zavolite sa Avalom.

Dakle, pravac – Avala!

Još jednom pogledajmo sa vrha Avala! Nauživajmo se, napasimo oči na toj lepoti. Oni bregovi i lugovi na jugu – to je Šumadija. A ona zeleno-žuta beskrajna ravan, preko reke – to je Vojvodina, naša žitница. Želite li sve to da vidite još jednom i još dalje, onda ćemo se uspeti na veliki televizijski toranj. Znao sam da ćete to hteti. Ali da se prvo odmorimo malo ovde. Sednimo u travu i dišimo avalski vazduh. Ovde je priroda, ovde je život.

Odavde se vidi, tamo na zapadu, Mačva. A ona bela traka što krivuda – Morava, na istoku. Na jug – možemo gledati sve do planine Rudnika. Na severu je Srem.

Dole – Beograd! Gore – nebo! Ono isto nebo koje natkriljuje i Vašu zemlju i Vaš grad i Vaš kuću.“

Duško Radović, književnik

Planinski izvori

Na Avali se nalazi osam planinskih izvora sa čistom vodom. Najpoznatiji su:

- izvor *Ledinac*, u narodu popularno nazvan *Ladne vode*, mesto je gde se izletnici uvek mogu osvežiti hladnom čistom izvorskom vodom.
- izvor *Sakinac* – ime je dobio po sakama, buradima za vodu postavljenim na dva točka sa konjskom zapregom, kojima su u prošlosti snabdevana domaćinstva; industrijalac Đordje Vajfert je sa ovog izvora nekada koristio vodu za svoju fabriku piva; veliki broj građana i izletnika i danas koristi vodu za piće sa ovog izvora.
- izvor *Kamenac*, dobio je ime po vodi koja izvire iz kamena.
- izvor *Vranovac*, nalazi se na putu za selo Zuce; lokalni meštani prepričavaju legende o lekovitim svojstvima vode sa ovog izvora.

Na Avali je pronađen mineral, jedinstven u svetu, plavo-zelene boje, pa nije neobično što je dobio ime Avalit. Prirodjački muzej u svojoj mineralološkoj zbirci posedeuje mineral Avalit.

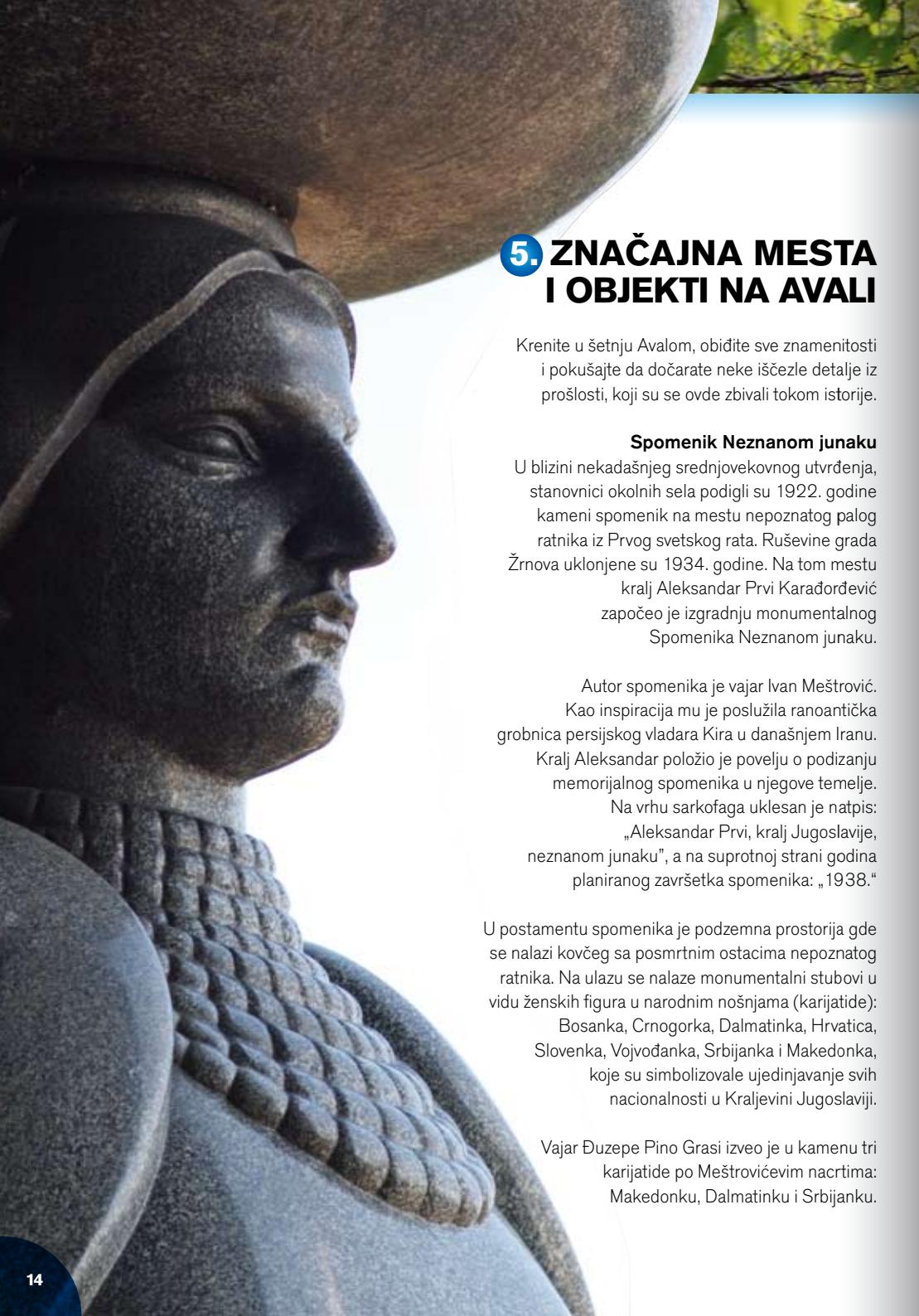
Rasadnik

Treba spomenuti i rasadnik u podnožju Avala koji ima dugu tradiciju, a osnovan je na inicijativu Milana D. Obradovića – Ličanina, jednog od prvih inženjera šumarstva kod nas. Ovo je jedan od prvih rasadnika u Srbiji, u kome se proizvodi sezonsko cveće za sađenje cvetnih aleja na Avali.

Adresa: Avalska 79, Beli Potok

📞 3906 626, 3906 619

Radno vreme: radnim danima 7–15h

5. ZNAČAJNA MESTA I OBJEKTI NA AVALI

Krenite u šetnju Avalom, obidite sve znamenitosti i pokušajte da dočarate neke iščezle detalje iz prošlosti, koji se ovde zbivali tokom istorije.

Spomenik Neznanom junaku

U blizini nekadašnjeg srednjovekovnog utvrđenja, stanovnici okolnih sela podigli su 1922. godine kameni spomenik na mestu nepoznatog palog ratnika iz Prvog svetskog rata. Ruševine grada Žrnova uklonjene su 1934. godine. Na tom mestu kralj Aleksandar Prvi Karađorđević započeo je izgradnju monumentalnog Spomenika Neznanom junaku.

Autor spomenika je vajar Ivan Meštrović. Kao inspiracija mu je poslužila ranoantička grobnica persijskog vladara Kira u današnjem Iranu.

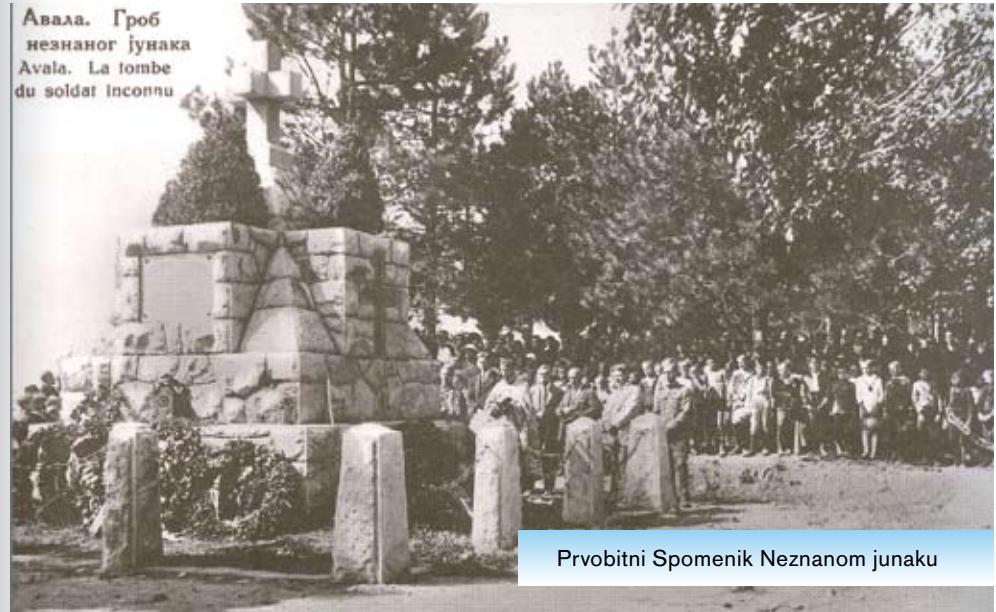
Kralj Aleksandar položio je povelju o podizanju memorijalnog spomenika u njegove temelje. Na vrhu sarkofaga uklesan je natpis: „Aleksandar Prvi, kralj Jugoslavije, neznanom junaku“, a na suprotnoj strani godina planiranog završetka spomenika: „1938.“

U postamentu spomenika je podzemna prostorija gde se nalazi kovčeg sa posmrtnim ostacima nepoznatog ratnika. Na ulazu se nalaze monumentalni stubovi u vidu ženskih figura u narodnim nošnjama (kariatide):

Bosanka, Crnogorka, Dalmatinka, Hrvatica, Slovenka, Vojvođanka, Srbijanka i Makedonka, koje su simbolizovale ujedinjavanje svih nacionalnosti u Kraljevini Jugoslaviji.

Vajar Đuzepe Pino Grasi izveo je u kamenu tri kariatide po Meštrovićevim nacrtima: Makedonku, Dalmatiniku i Srbijanku.

Авала. Гроб незнаног јунака
Avala. La tombe du soldat inconnu

Prvobitni Spomenik Neznanom junaku

Današnji Spomenik Neznanom junaku

Spomenici Vasi Čarapiću

Spomen-obeležje Vasi Čarapiću

U blizini Planinarskog doma Čarapićev brest nalaze se dva spomenika posvećena Karađorđevom vojvodi Vasi Čarapiću: u bronzi, rad vajara Dušana Nikolića, i u drvetu, sa prizorima iz Prvog srpskog ustanka, rad narodnog vajara Bogosava Živkovića.

Spomenik sovjetskim vojnim veteranima

Dan pre obeležavanja dvadesete godišnjice oslobođenja Beograda, 20. oktobra 1964. godine, dogodila se tragedija. Srušio se avion Aeroflot sa sovjetskom delegacijom zvaničnika na čelu sa maršalom Birjuzovim, koji su učestvovali u borbama za oslobođenje Beograda.

Mesto pada aviona na Avali obeleženo je spomenikom koji predstavlja slomljeno avionsko krilo, rad vajara Jovana Kratohvila.

Ostaci nekadašnjih rimskih rudnika

Sa južne strane Avalе, nalazi se rudnik žive Šuplјa stena koji se, po mišljenju profesora Miloja Vasića, smatra jednim od najstarijih poznatih u Evropi. Po njegovom tumačenju, Vinču su, u 7. veku pre n. e. osnovali grčki rudari, kao koloniju čije je ime ostalo nepoznato. Ovi rudari su tragali za retkom rudom cinabaritom, od koje se dobija skupocena boja cinober. Ova ruda je eksplorisana u rudniku Šuplјa stena. Na stvaranje originalne Vasićeve teorije uticalo je predanju da su Argonauti Istrom plovili sve do mesta gde se ova reka račva u dva kraka. Sasvim je verovatno da su i jonski rudari tim putem mogli doći do Šuplјe stene i do njenog rudnog blaga, zbog čije je eksploracije i prerade osnovano i naselje u današnjoj Vinči, kao dunavska luka jonskih trgovaca.

U ovom kraju rudarstvo je naročito cvetalo u vreme Rimljana. Iz nekadašnjeg avalskog rudnika Crveni breg, u naselju Ripanj, svojevremeno su vađeni olovo i cink, a uz njih srebro i zlato. U njemu i dalje postoje tragovi rudarske aktivnosti iz rimskog doba.

Planirano je da se nekadašnji avalski rudnik Crveni breg, čija su okna zatvorena još 1953. godine, pretvoriti u jednu od najzanimljivijih turističkih atrakcija.

Hodnicima dugim oko tri kilometra biće organizovane pešačke ture pod zemljom, a u staru upravnu zgradu rudnika useliće se muzejski eksponati, kao svedočanstava o istoriji rudarstva.

Ostaci nekadašnjih avalskih rudnika
(Fotografija: Dragan Milovanović,
iz knjige Beograd ispod Beograda)

Toranj na Avali

Televizijski toranj na Avali, nekadašnji simbol Beograda srušen je u NATO bombardovanju 1999. godine, ali deset godina kasnije, srpsku prestonicu ponovo kraljiči ovo obeležje i znamenitost grada.

Nekadašnji toranj na Avali bio je visok 202 metra, izgrađen po projektu arhitekata Uglješe Bogunovića i Slobodana Janjića i konstruktora Milana Krstića. Godine 1965. godine toranj dobija konačan izgled, postavljene su televizijske i radio antene.

Novi toranj po izgledu je replika starog, sa istom funkcijom telekomunikacionog objekta. Sa antenskim stubom, dostiže visinu od 204,8 metara i predstavlja najvišu građevinu na Balkanu.

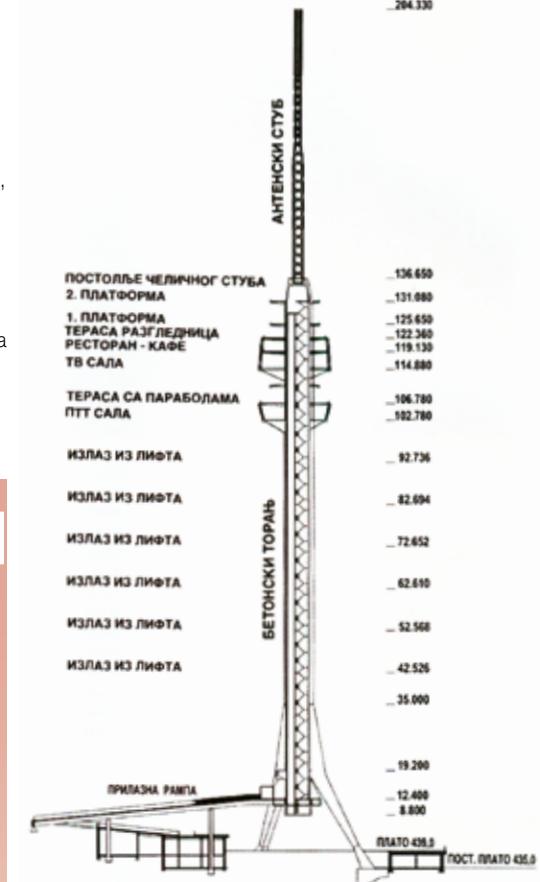

Novi Toranj na Avali

ПРЕСЕК КРОЗ ТОРЊУ

204.330

Betonski džin

Toranj je sagrađen na nadmorskoj visini od 439 m

Visina tornja je 204,8 m

Vidikovac je na visini od 123 m

Toranj je građen od maja 2007. do kraja 2009. godine, po projektu Saobraćajnog instituta CIP d.o.o., Beograd.

Dva lifta prevoze posetioce brzinom od tri metra u sekundi do kafe restorana i vidikovca sa koga se pruža pogled na ceo grad. Kada je vreme lepo, vide se ušće Save u Dunav, Šumadija, Rudnik, Cer, Fruška gora i vršačke planine.

Informacija za posetioce

Radno vreme: utorak–petak 10–16.30 časova
subota i nedelja 10–18 časova
ponedeljkom ne radi

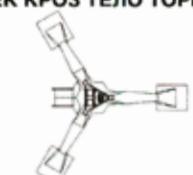
Maksimalan broj osoba na vidikovcu je 16, a vreme zadržavanja je 15 minuta. Cena pojedinačnih ulaznica iznosi 50 dinara, a grupnih – 30 dinara (minimum deset osoba). Za decu do 12 godina, penzionere i osobe sa invaliditetom, ulaz je besplatan. Toranj neće raditi ako je brzina veta 13 metara u sekundi ili veća.

Prijavljivanje za grupe: od 8 do 14.30 časova
(bginfo.stanica@tob.co.rs, faks: 3612 732)

Neiskorišćene karte, koje se prodaju na licu mesta, važe do kraja sezone 2010. godine.

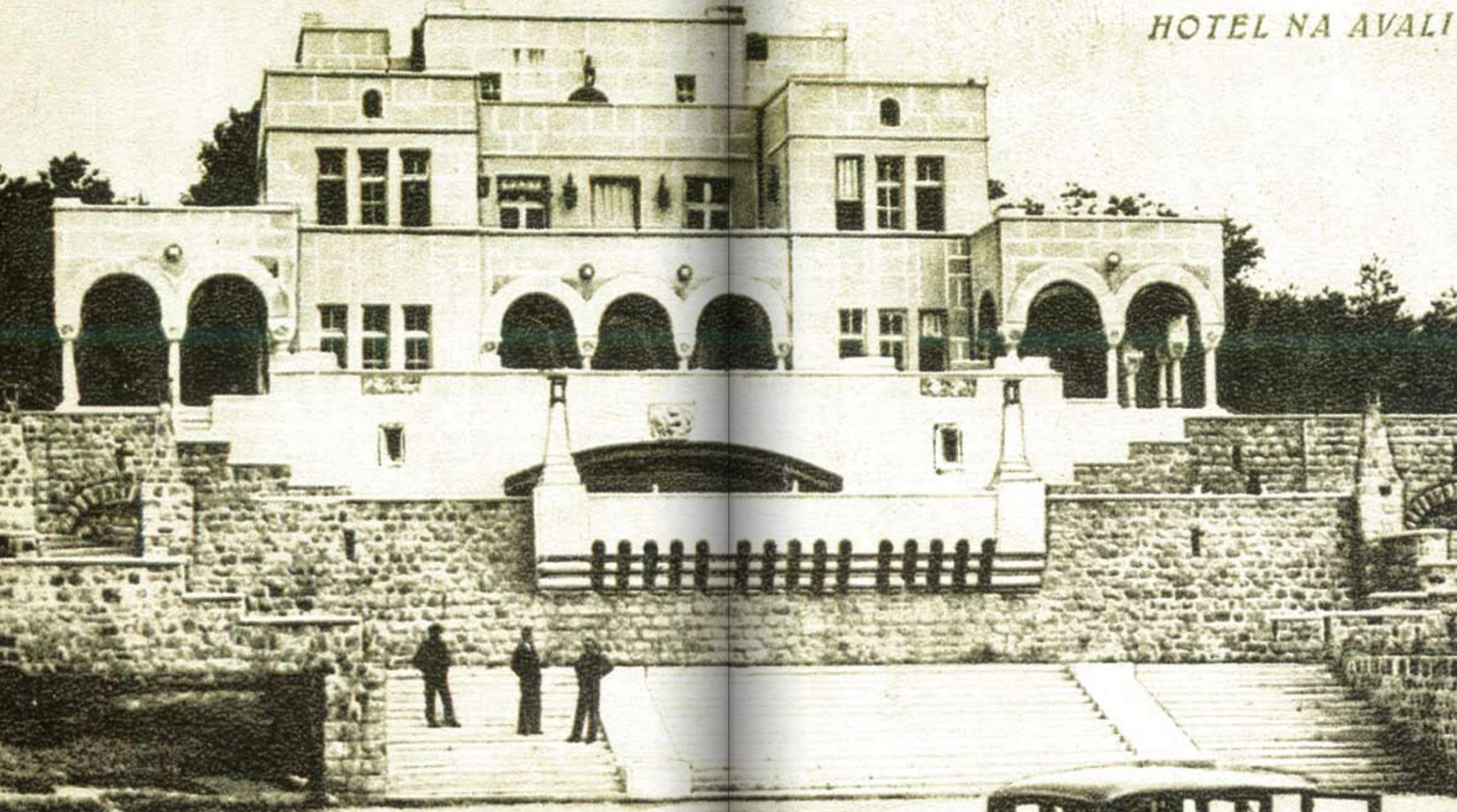
Do Avale i Avalskog tornja saobraćaju linije 401, 406, 407 i 408, sa Banjice. Linija 400L polazi od podnožja Avale do Tornja i nazad od 9 do 18 časova.

ПРЕСЕК КРОЗ ТЕЛО ТОРЊА

ПРЕСЕК КРОЗ ГОНДОЛУ

6. UGOSTITELJSKI I SMEŠTAJNI OBJEKTI

Hotel Avala

Zgrada hotela Avala podignuta je 1928. godine na zahtev kralja Aleksandra Prvog Karađorđevića, a za potrebe Ministarstva šumarstva i vodoprivrede Kraljevine Jugoslavije. Objekat je projektovao ruski arhitekt Viktor Lukomski, a dekorativnu plastiku i dve skulpture sedećih sfingi na ulaznom tremu izradio je ruski vajar Vladimir Zagorodnjuk.

Beograd je između dva svetska rata bio domaćin mnogih međunarodnih skupova. Kongres hotelijera i gostoničara održan je u septembru 1929. godine u novootvorenom hotelu *Avala*.

Dva sportska događaja od nacionalne važnosti vezana su za ovaj objekat. Jedan od njih se odigrao 1929. godine kada je sa današnjeg parkinga hotela otvoreno prvo zvanično smučarsko takmičenje u Kraljevini Jugoslaviji. Prvo smučarsko prvenstvo Srbije posle Drugog svetskog rata takođe je otpočeto sa istog mesta.

Adresa: Avalske ulice bb
📞 3906 624, 3906 621
www.hotel-avalna.com

Planinarska kuća *Mitrovićev dom*

Zgrada današnje planinarske kuće *Mitrovićev dom* podignuta je 1933. godine, na mestu prethodnog drvenog objekta iz 1902. godine. Dom je nazvan po doktoru Dušanu Mitroviću – Spirti, koji je zaslužan za popularizaciju zimskih sportova i planinarenja među Beograđanima u prvoj polovini prošlog veka.

To je i danas sa razlogom omiljeno mesto okupljanja planinara i Beograđana zbog tradicionalno dobre atmosfere i domaće kuhinje.

Adresa: Avalske ulice bb
📞 3907 458

Planinarski dom Čarapićev brest

Zgrada Planinarskog doma Čarapićev brest podignuta je 1950. godine na inicijativu dr Petra Kostića, profesora medicinskog fakulteta, osnivača

i prvog predsednika Planinarsko-smučarkog društva *Avala* iz Beograda. Planinarski dom je za posetioce otvoren 1954. godine, a naziv je potekao iz predanja da je pod jednim od šest brestova koji su se tu nalazili, Vasa Čarapić okupljao narod podavaljskih sela i pozivao ga na ustank protiv Turaka.

📞 3907 678, 3908 147
E-mail: office@brest.co.rs

Restoran *Stari majdan*

Restoran *Stari majdan* nalazi se ispod Avalskog tornja. Adaptirani kamenolom, uz sačuvani osnovni izgled, prilagođen je potrebljima restorana. Uz ponudu srpskih specijaliteta, nudi i sportske terene za mali fudbal, tenis i odbjoku, kao i prostorni bazen sa peskom za decu.

Adresa: Fritska Loha 80
📞 065 670 1331, 062 217 192
www.stari-majdan.com

Učesnici Kongresa hotelijera i gostoničara u Beogradu, 1929.

Kolo pod Avalom, početak 20. veka

7. U PODNOŽJU AVALE

Planinu okružuju podavalska seoska naselja Beli Potok, Pinosava, Zuce i Ripanj. Savetujemo vam da obidete znamenitosti ovoga područja.

Nemojte propustiti degustaciju izvanrednih voćnih rakija *Srpska trojka* uz poznati beli sir iz Zuca u domaćinstvu porodice Đurić.

Prethodna najava posete: 8052 341, 8052 732

Znamenita mesta i objekti

Spomenik palim borcima u Drugom svetskom ratu

Spomenik se nalazi u selu Pinosava, na početku asfaltnog puta koji se jednosmerno penje ka Hotelu *Avala*. Podigli su ga stanovnici Pinosave u znak sećanja na meštane koji su stradali u Drugom svetskom ratu.

Spomen-park Jajinci

Na putu prema Avali, u selu Jajinci, nalazi se spomen-park na mestu gde su Nemci, tokom Drugog svetskog rata, streljali oko 80.000 zatočenika Banjičkog logora. Banjički logor bio je najveći koncentracioni logor na području okupirane Srbije.

Muzej Banjičkog logora je memorijal posvećen uspomeni na zatočenike i žrtve nacističkog koncentracionog logora iz perioda Drugog svetskog rata. Nalazi se u autentičnom delu nekadašnjeg logora (sobe 3, 25 i 26).

Adresa: Pavla Jurišića Štruma 33
Radno vreme: posete se zakazuju
🕒 3674 877
www.mgb.org.rs

Stalna muzejska postavka

Rodna kuća vojvode Stepe Stepanovića

U podnožju planine, u naselju Kumodraž, nalazi se rodna kuća vojvode Stepe Stepanovića poznatog srpskog vojskovođe iz Prvog svetskog rata. U kući se nalazi stalna postavka Vojnog muzeja sa eksponatima iz Prvog svetskog rata, ličnim predmetima vojvode Stepe, predmetima pokućstva iz tog perioda i fotografijama koje dočaravaju taj istorijski trenutak.

Spomenik vojvodi Stepi Stepanoviću

U centru Kumodraža podignut je spomenik vojvodi Stepi Stepanoviću. Na spomeniku izrađenom u bronzi na mermernom postolju stoji natpis:

Vojvoda Stepa Stepanović (1856–1929)

Sakralni objekti

Crkva Sv. Marije Magdalene u Belom Potoku iz 1883. godine, izgrađena je na mestu stare bogomolje, zahvaljujući dobrovoljnim prilozima lokalnog stanovništva. U dvorište crkve prenet je krst sa prvog Spomenika Neznanom junaku.

Crkva Sv. Trojice u Ripnju podignuta je 1820. godine, kao zadužbina kneza Miloša Obrenovića. Sa tog mesta je Karadorde 1804. godine pokrenuo operacije oslobođenja Beograda od Turaka.

Crkva Sv. Trojice u Kumodražu iz 1924. godine. Inicijativa za podizanje hrama na ovom prostoru potiče od kćitorkе Perside Milenković, koja je sa suprugom Ristom bila velika dobrotvrka. Kćitorkina želja da podigne crkvu baš u Kumodražu bila je inspirisana poreklom velikog srpskog vojskovođe, vojvode Stepe Stepanovića.

Krst sa prvog Spomenika Neznanom junaku

РЕСТОРАН "МИТРОВИЋЕВ ДОМ"

THE RESTAURANT "MITROVIĆEV DOM"

1,6km

СПОМЕНИК НЕЗНАНОМ ЈУНАКУ

THE MONUMENT OF THE UNKNOWN SOLDIER

2,0km

ТЕЛЕВИЗИЈСКИ ТОРАЊ

THE TELEVISION TOWER

1,7km

ХОТЕЛ "АВАЛА"

THE HOTEL "AVALA"

1,7km

Ugostiteljski i smeštajni objekti

Hotel Sučević

Hotel se nalazi na obroncima Avalе, okružen zelenilom i senovitim stazama za šetnju u oazi mirа, neposredno uz raskrsnicu Avalskega i Kružnog puta. Raspolaže sa 12 soba i dva restorana, od kojih je jedan etnorestoran.

Adresa: Dugo Polje 1a

📞 3907 487

www.suchevich.com

Hotel 1000 ružа

Hotel 1000 ružа nalazi se ispod Avalе na raskršcu obilaznog puta i puta za Avalu. U okviru hotela nalazi se fudbalsko i opremljeno dečje

igralište, kao i restoran nacionalne kuhinje.

Adresa: Bulevar JNA 4

📞 3907 491, 3906 779, 3908 417

E-mail: info@hotel-avala.com

Restoran Kumbara

U podnožju Avalе, u kući staroj više od sto godina smešten je restoran Kumbara koji čuva tradiciju, neguje srpsko gostoprимство i nacionalnu kuhinju.

Adresa: Bulevar JNA 46

📞 3906 877, 3906 834

www.kumbara.rs

Lovište i izletište Trešnja

Izletište i vikend naselje Trešnja nalazi se na 32 km od Beograda. Izletnike i lovce privlači zanimljiv šumski pejsaž. U delu lovista uzgajaju i love se jelen lopatar i muflon.

Informacije: Šumsko gazdinstvo Beograd

Adresa: Kneza Miloša 55

📞 3611 083, 3611 618

8. REKREATIVNA TURA BREGOVI BEOGRADA - AVA

Polazak: svaka druga nedelja u mesecu, u 9h, turistički parking na Trgu Nikole Pašića 12

Jezik: dovoježično, srpski i engleski

Trajanje: 9-15h

Informacije: Planinarski savez Srbije,

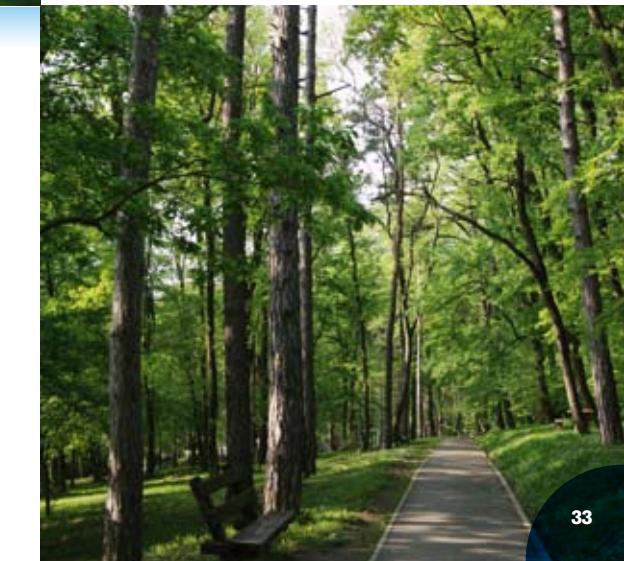
📞 2642 065

Cena: 300 dinara

Prodaja karata: TIC Terazije, podzemni prolaz kod Palate Albanija

Maršruta: Spomen-park Jajinci, Rasadnik Avala (polazak na pešačku turu), Izvor česma Sakinac, Avalskega toranj, planinarski dom *Mitrovićev dom*, Spomenik sovjetskim vojnim veteranima, hotel *Avala*, Spomenik Neznanom junaku, ostaci starog rudarskog okna Zvečara, česma *Ladne vode*, planinarski dom Čarapićev brest, Spomen-obeležje Vasi Čarapiću, Rasadnik *Avala* (završetak pešačke ture)

Za odvijanje redovnog programa minimum je 5 osoba, a maksimum 50. Za grupe u vanrednim terminima (minimum 30 osoba), javite se na tel: 2635 622

9. TURISTIČKA MAPA AVALE

10. MAPA LINIJA JAVNOG PREVOZA

Avala

VOŽDOVAC 401
400- 403
(VRH AVALE) 405
(MAJ-SEPT) 407
(VIKEND) 408

E75 NIŠ
KONJARNIK
- 31 -

KONJARNIK
KRUŠEVAČKA
MEDAKOVIĆ II

USTANIČKA
5, 6, 7, 14
307 VINČA
Arheološko muzej

Venča

ZVEZDARA

NOVO GROBLJE
OMLADINSKI

STADION
12

Hala Pionir

100

PANCEVACKI
MOST

1

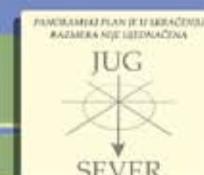
D

1

780

E70
PANČEVO
TEMİŞVAR

LINIJE GRADSKOG PREVOZA
do TURISTIČKIH ATRAKCIJA

© 2009 Turistička organizacija Beograd
design: Aleksandar Stamenović

Literatura

Hristić, Kosta, *Zapis starog Beograđanina*, Francusko-srpska knjižara 1937.

Paunović, Marinko, *Beograd večiti grad*, NU Svetozar Marković 1967.

Todorović, Miodrag, *Kafanski život u starom Beogradu 1900–1941*, Bgd. 1967.

Herbert, Vivijen, *Iz dela stranih pisaca*, Biblioteka grada Beograda 1967.

Jovanović Stojimirović, Milan, *Siluete starog Beograda*, Prosveta 1971.

Trajković, Nikola, *Spomenar o starom Beogradu*, Sloboda 1984.

Jovanović, Živorad P., *Iz starog Beograda*, Turistička štampa 1994.

Vujović Branko, *Beograd u prošlosti i sadašnjosti*, Draganić 2003.

Istorijski arhiv Beograda, *Moderna srpska država – Hronologija 1804–2004*, 2004.

Planinarsko-turistički vodič Avala – 506m, Planinarsko-smučarsko društvo Avala,

Planinarski savez Srbije 2007.

Milovanović, Hranislav, *Zaštićena prirodna dobra Beograda*, Sekretarijat za zaštitu životne sredine 2008.

Golubović, Vidoje, *Voždovac za sva vremena*, Gradska opština Voždovac, 2009.

Stručni konsultant

Branislav Božović, dipl. inž.

Ilustracije

Dokumentacija Muzeja grada Beograda
Dokumentacija Zavoda za zaštitu spomenika kulture grada Beograda
Argonauti se odmaraju na Lemnu, Aleksandrina Germanović-Kuzmanović: *Grčke slikane vase*, Beograd 1977.
Republički geodetski zavod, Turistička mapa Avala Aleksandar Stanojlović, Mapa linija javnog prevoza

Turistički informativni centri

Aerodrom Nikola Tesla

📞 2097 828 (8–22h)

Knez Mihailova 6

📞 3281 859 (9–21h, nedeljom ne radi)

Terazije

podzemni prolaz kod Palate Albanija
📞 2635 622 (radnim danima 10–20h, vikendom 10–16h)

Glavna železnička stanica

📞 361 2732 (radnim danima 8–20h, vikendom 8–16h)

Savsko pristanište

Karađorđeva bb
📞 3288 246 (15. mart – 15. novembar 8–19h)

Turistički centar Zemun

Zmaj Jovina 14
📞 2192 094 (radnim danima 9–15h, subotom 9–13h, nedeljom ne radi)

Informativni centar Turističke organizacije

Srbije, Čika Ljubina 8/I
📞 6557 127 (9–21h)

Turistička organizacija Beograda
www.beograd.rs

Impresum

Izdavač _____ Turistička organizacija Beograda
Za izdavača _____ Jasna Dimitrijević
Priredila _____ Vesna Aleksić
Fotografije _____ Branko Jovanović, Dragan Bosnić
Grafički dizajn _____ Doktor d.o.o.
Grafička priprema _____ Doktor d.o.o.
Štampa _____ Službeni glasnik
Tiraž _____ 4000
Godina izdanja _____ 2010. godine

